

شۆرشی پهیکه رهکان

سهلام مههمی

لووتی ئەستیره‌ی دهژمارد، له‌ره‌شی ده‌یکوشت به
له‌خۆبایبوونیکه‌وه‌گوتی:

- خاکی باوانم، ئەم‌جاره‌ش نه‌مردم چاوم
پێرشتیتته‌وه‌وه‌له‌ده‌ست دوژمنانت قورتارت بوو،
له‌مه‌ولا له‌خه‌ویشا ناتیبینینه‌وه‌وه‌مه‌گر هه‌ر
بلیین شارێکمان هه‌بوو ناوی (قوتابخانه) بوو..
هاته‌ پێشتر و خاکی‌که‌ی ماچ کرده‌وه‌وه‌وتیبه‌وه:
- خاکی په‌رستگام له‌به‌ر تو‌نوێژده‌که‌م و
رۆژوو ده‌گرم و خه‌لوه‌ت ده‌کیشم، ده‌رویشی چیاو
دارستان و کانیاو و بالنده‌ نه‌خشینه‌کانتم..
ئه‌وانه‌ی گه‌ره‌کیانه‌ تو‌ی باران‌دیده‌ له‌من بکه‌ن ئاو
له‌ده‌نگ و ئاسنی سارد ده‌کوئن و له‌گونی‌گا
رووتترن و رووره‌شن، له‌پاش ره‌شیش ره‌نگی دی
نییه‌. ئه‌وانه‌ پێیان ده‌وتری رتوی سه‌ر‌شاره
میرووله‌.. باران به‌سه‌رمانه‌وه‌وه‌و زستان به‌ئه‌رکترن
و ئیسه‌ که‌ ده‌که‌ین ئه‌وان ده‌بخۆن و هه‌رگیزاو
هه‌رگیز له‌ قازانیکدا ناکوڵین..

(١)

فرۆکه‌که‌ی (جه‌ن‌ر‌ال‌عه‌ماش) له‌ شارۆچکه‌ی
(قه‌ره‌داخ) وه‌ک شملی شه‌ر نیشته‌وه‌، به‌په‌له
هاته‌ خواره‌وه‌ و کړنووشی بو‌خامه‌که‌ی به‌رده‌می
برد و دانه‌وییه‌وه‌وه‌ ماچی کرد و سه‌ری پێوه
هه‌لده‌که‌نرا.. له‌خۆشیا‌نا پێی نه‌ده‌که‌وته‌ سه‌ر
زه‌وی و سمیلتی چغه‌ی له‌ سه‌گ ده‌کرد و
ئاسیاوی تازه‌ بیراز و به‌رخ‌ی بازی ده‌کرد و

(۲)

دارستانه کان گینگلیان ده دا ..
سرکه یان ده فرۆشت .. لا لا موویان
ده کرد له پستی خۆیان ده چوون و له وه
زیاتر خۆیان پینه گیرا و پیتیان وت:

هه چهنده سوورده زانین ئیمه هیش
گزرده ده خهیت و سووته مه پۆی دهستی تو
ده بین، به لام پرینه وه و سووتانمان
له بیدهنگی لا باشته و پیت ده لێین:-
لم و خۆلبارین و گه مه پۆ ئیره ..؟ که
و کاوێژ..؟ دیاره گیژ و حۆلی لای
ریگیان لی بریوونه ته وه له سیبه ری
که را راوه ناسک ده که پیت و هه تا ئیستا
خاکی به فرو خوینت نه ناسیوه بۆ کوئی
ده چن ناسیاوتان له میزتن ده که ویت و
ته نها مه نیک ناهاری که په پووله یه که
مزه ناس به دهسته وه نادان، له بهرته وه ی
له سه ر پستی شمشیری ژهنگاوی
هاتوون .. دارستان و چیاکانی ئیمه
یاسا و دابونه ریتی خۆیان هه یه و
له شیریی دایک سپی و هه لالترن ..
به لام ئیسه برگی یاساکان و
سنوره کانتان له سیداره داوه و قنگه
وړک لغاوتان کردوه .. ته وه شتان
به شیریه وه خواردوه و پیشه ی ته مروتان
نیسه و ته م خاکه سروودیکی برینداره و
به ده ست ناکه سه به چه وه گیری
خواردوه.

(۳)

گه یشته شاری (س) شایه تمانیکی
به هه قی هیناو هه ره ته وه بوو هه
نه ده بوو، مووه کانی ئاههنگیان ده گیپرا
و لووتی گوێژه ی ده لێلا:

- که ته م گوند و شارانه م
به سه ره بهستی بینی له دایک بوونیکی دی
سروودم بۆ ده چری و سه ره م
به زده کاته وه له به هه شتی به رینم

توند ده کات و له وێ دادگایی
سه ر لیشیوا وه کان ده که م و مه قاویان
ده ژهنم و خرنا لیان ده که م و ئاگر له سه ر
پشتیان ده که مه وه.

(۴)

دهنگی بهر بای گوئی که وت:
- سروشتی ته م خاکه خۆشه و یستیه
.. پیشهاتنی ئیسه خۆشه و یستی
له زولفی ته م دارستانه ده تکی
مژده به خش بوو، به لام ئیسه یاسای
سروشستان له وچه کرد، ئیستا
به شه ره نگیزیه کی پووجه له وه
سه رقالن فری به ئیسه وه نیسه و کای
کۆن به باده کهن و گالته به خۆتان
ده کهن!! ته مه ش له دوو برکه به ده ر
نیسه، یان گه مژهن و گونی خۆتان و
گیژه رتان بۆ لیک جیا نابیتته وه، یاخود
ده تانه وێ ئیمه و خۆتان بخه له تین،
سواری گای هه ر بوون ..

(۵)

پیا سه یه کی ناو شاری کرد و
دهستی له بان ده مانچه که ی
سه رکه له که ی دانا و ورگی ده ره پراند و
ناسمانی به چاتۆل ده زانی و،
به قه یسه ریدا برۆشته یه سه ری
دانه ده وان .. چه ند په یکه رو تابلوی
له سه ر شه قام و له ناو باخچه کاند
بینی و به چاوی مشت هری سه بری کردن
و چاوی په ربیه پشتی سه ری و
خیتسه یه کی تالی لیکردن و وتی:

- که ته مانه ده بینم یاسا و
دابونه ریتی ئاگر په رستی لا په ره کانی
میژرووم بیرده که ویتته وه وه ههنگام به ره و
دۆزه خ پیده نین .. ته مانه به درێژایی
میژروو و مووی لووت بوون له ریتی
ئیمه دا .. هه تا زووتره ته فروتونا یان
کهن درهنگه، با له وه زیاتر نه خۆشی

بلاونه که نه وه .. بۆ له میژرووی ئیمه دا
که سانیکی و نین په یکه رو تابلویان بۆ
بکری ..!!

(۶)

دهنگیکی دی په رده ی گوئی دری و
هه ناوی سیگاسنه و وه ردو په ره ناو کرد
و، له پیت جوینی قورا چه قانی و
هینا یه وه سه ر سفر:

- یاخی بووه کانی شاری
(قه ره داخ) یان گه رته وه .. ته و دهنگه
پزه ی بری و وه ک گونی هه لاج
ده له رزی و به ری به ئاواتی خست ..
به لۆژه لۆژ چه ند ههنگا و یکی له رزۆکی
ناو دهستی له سه ر چه ناگه چاکله که ی
دانا و له خه یالیکی قوولی بی
سه رو بهر و ته مومژا ویدا ون بوو.
به چاوی تاریک و نووته ک، له و
خه یاله لیخه دا:- په یکه رو تابلوکان
و درهخت تفیان له جه نه رال ده کرد و
چنگۆله یان لیده نا و پیتیان وت:

- ته گه ره به خۆت بزانی، خاکی
باوانت لمستان و خر نووکستان و
خۆلبارین و ده می شمشیری سووره و
ئیره و ته وئ ..؟ که روو کاوێژ..؟
قیاسی که شکه له مه شک و ناسکی
نه گیرا و ده به خشیت و وه رته و به ری
خۆت لی تیکچووه و گا به گونان
ده ناسی ..!!

ته مه یان وت و به ره و سه نگه ری
جهنگا و هه ران جمان ..

هه ره له و خه یاله بی شیراز ده دا
سه رۆکه درنده که ی به ره و پرووی هات و
بی س و دوو په تی سیداره ی بۆ
هه ل خست و پیتی وت: شوینی تو
چاله قوته که یه، چونکه جوتیار حزبوو
گاکانی کاوێژ ده کهن ..